

Beslutning om et fjerde scenarie for de kortsigtede reduktioner i studiepladser på IÆK

Mod et fjerde scenarie

Den 2. marts 2015 udsendte vi "Forberedende notat med henblik på formulering af en uddannelsesstrategi på IÆK i anledning af dimensioneringen" (Herefter 'Forberedende notat', vedlagt som bilag 1). Notatet præsenterer bl.a. en række scenarier for, hvordan kravet om en reduktion i antallet af studiepladser kan implementeres på IÆK's uddannelser. Af notatet fremgår det tillige, at det vil blive efterfulgt af et ledelsesudspil mhp. den endelige placering af pladsreduktionerne, at dette udspil vil blive organiseret ud fra et såkaldt "fjerde scenarie", og at det på ledelsesseminaret ultimo februar blev besluttet, at vi skulle tage udgangspunkt i scenarie 2 og 3, men at der er behov for at foretage en række justeringer baseret på seks grundlæggende iagttagelser (jf. s. 30-31).

Dette notat rummer den del af det fjerde scenarie, der vedrører placeringen af pladsreduktionerne. Når vi i første omgang ikke fremlægger et fuldstændigt fjerde scenarie, der også rummer beslutningsforslag mhp. den langsigtede strategi, skyldes det fortrinsvis to forhold. For det første har vi brug for at kende de studerendes adfærdsreaktioner på fremdriftsreform mv., før vi eventuelt skrider til en storstilet lukning og egentlige sammenlægninger af uddannelser. For det andet har vi brug for at følge effekterne af den udvidelse af samarbejdsrelationerne, som vi er i færd med at implementere som konsekvens af den fremlagte tankegang i "Forberedende notat". For så vidt det lykkes at skabe et udvidet samarbejde, kan det jo vise sig, at der bliver mindre behov for egentlige sammenlægninger end frygtet. Derfor bør vi se tiden en smule mere an, hvad angår radikale ændringer i instituttets uddannelsesportefølje på den lange bane. Til gengæld skal vi snarest indlevere vores beslutning om placeringen af pladsreduktionerne til dekanatet og har derfor brug for at lande diskussionen om denne.

I visse hjørner af instituttet er presset fra dimensioneringen imidlertid så stort, at vi ikke kan udskyde beslutningerne om mere langsigtede tiltag. Det drejer sig først og fremmest om sprogmiljøet, hvor der er så store vanskeligheder med at opretholde en rentabel størrelse studenterspopulationer. Vi lægger derfor op til at tage tre træk mht. sprogfagene.

For det første sætter vi endnu engang kræfter ind på at få akkrediteret uddannelsen i Intercultural Studies. Som det vil fremgå, indgår en positiv akkreditering som præmis for det følgende scenarier placering af pladsreduktionerne. Finder en sådan akkreditering ikke sted, bliver vi nødt til at genoverveje placeringen af pladsreduktionerne på sprogfagene.

For det andet finder vi det uomgængeligt at genoptage overvejelserne angående en lukning af Italiensk. Af den rapport, der blev udarbejdet, da vi overvejede Italiensk-fagets fremtid i forlængelse af spareplanen for 2014, fremgår det, at spørgsmålet vil kunne blive genrejst, hvis der indtræffer forandringer, der indvirker negativt på vilkårene. Med henvisning til denne passus er det intentionen at udarbejde en ny indstilling, og i denne omgang vil indstillingen desværre blive at foretage en lukning af instituttets uddannelser i Italiensk. Det er årsagen til, at scenarie 4 opererer med 0 pladser på Italiensk efter en udfasning.

For det tredje vil der blive sat gang i en proces med henblik på at bringe samarbejdet med sproguddannelserne på BCOM op på et niveau, der både gør det muligt at samle studenterpopulationer til rentable grupper og giver de studerende en bedre mulighed for at forfølge differentierede karrierespæktiver.

Vi vil løbende drøfte behovet for yderligere tiltag mhp. "den lange bane" i institutledelsen mhp. i løbet af 2015 og 2016 at udarbejde den endnu ikke realiserede del af scenarie 4.

Et nyt mekanisk grundscenarie

Et afgørende udgangspunkt for udviklingen af det fjerde scenarie har været en kritik af, at vores første udspil ikke i tilstrækkelig grad adresserede ledighedsproblemet, der jo faktisk er den officielle begrundelse for dimensioneringsindgrebet. Konsekvensen er, at beskæringerne i scenarie 2 og 3 i mange tilfælde er ude af takt med vores uddannelsers faktiske ledighedstal, og at der derfor er risiko for, at ledighedstallene for nogle uddannelsers vedkommende også i fremtiden vil påkalde sig ministeriets opmærksomhed, mens der i andre tilfælde er en reel risiko for underbeskæftigelse.

Årsagen til denne skævvridning er, at scenarierne er udarbejdet ved at foretage omflytninger af pladser fra det 'grundscenarie', vi udviklede med udgangspunkt i AU's aftale med ministeriet, og at de derfor reproducerer en række af de problemer, der er i denne aftale. Problemet ved aftalen er, at den foretager en dimensionering med udgangspunkt i en *national gruppering af uddannelserne*, hvilket har den logiske konsekvens, at enkelte uddannelser for det første rammes eller belønnes af at have en ledighed, der er enten lavere eller højere end gruppen som helhed. Det betyder for det andet, at det for AU-uddannelsernes vedkommende vil kunne finde sted, at de enten rammes eller belønnes af at have en lavere eller en højere ledighed end tilsvarende uddannelser ved de øvrige universiteter i Danmark.

For at komme denne svaghed ved vores tidligere scenarier til livs har vi med henblik på etableringen af et fjerde scenarie besluttet at etablere endnu en "baseline" ud over det allerede etablerede grundscenarie. Vi har således lavet *endnu et grundscenarie*, der (ligesom det første grundscenarie) foretager en mekanisk reduktion i antallet af studiepladser, men denne gang gennemfører vi mekanikken på baggrund af *hver enkelt af vores uddannelsers ledighedstal*.

Ved at anvende denne fremgangsmåde bliver det ikke blot muligt i højere grad at lade det ledighedsorienterede hjørne af den foreslåede kriterietrekant spille en større rolle i vores placering af pladsreduktionerne. Vi imødekommer samtidig ministeriets krav om, at ændringer i den aftale, som er indgået med AU, *skal* begrundes med henvisning til beskæftigelses- og ledighedssituationen. Det er nemlig blevet afklaret nu, at vi gerne må lave gruppeoverskridende flytninger af pladsreduktioner, men kun under forudsætning af, at det sker inden for rammerne af det grundlæggende beskæftigelsesrationale.

Etableringen af et nyt mekanisk 'grundscenarie' med beskæringer på baggrund af vores uddannelsers ledighedstal er dog langt fra ensbetydende med, at vi tilsidesætter de stadig vigtige fagpolitiske og institutøkonomiske hensyn, ligesom vi selvfølgelig også har bestræbt os på at tilse, at den tilfældighed, der er forbundet med at foretage beskæringerne med udgangspunkt i optaget i et enkelt år (2013,) ikke får utilsigtede negative konsekvenser. Vi går imidlertid frem på samme måde som i vores første forsøg på at beregne scenarier, dvs. starter med at oprette en "baseline", som vi derefter justerer på baggrund af de øvrige hensyn.

Bilag 2 rummer resultatet af en anvendelse af ministeriets ledighedstal, der tager udgangspunkt i vores egne uddannelsers arbejdsløshedstal. Med henblik på at kunne læse tallene rigtigt bør der gøres følgende indledende bemærkninger til udregningerne:

1. Der er foretaget en 'mekanisk' reduktion med udgangspunkt i de sidste 10 års gennemsnitlige ledighed for 4-7 kvartal.
2. For enkelte uddannelsers vedkommende er kandidatproduktionen forholdsvis beskedent. Det er derfor ikke muligt at trække valide ledighedsdata særskilt for AU-uddannelserne. Her har vi i stedet anvendt nationale ledighedstal.
3. Kandidatuddannelsen i retorik er endnu så ny, at der ikke er adgang til regionale ledighedsdata. Her har vi derfor anvendt ledighedstal for retorikuddannelsen udbudt ved KU.

Det fremgår, at vi med en 'mekanisk' dimensionering baseret på gennemsnitlige ledighedstal ikke vil reducere optaget tilstrækkeligt i forhold til det maksimale antal studiepladser, der er til rådighed efter dimensioneringens fulde implementering. Det skyldes, at procentsatserne ved den institutinterne beregningsmetode ikke svarer overens med de nationale beregninger. På BA-niveau vil vi derfor skulle reducere optaget med yderligere 30 pladser, mens der vil skulle skæres yderligere 43 studiepladser på kandidatniveau.

Fra arbejdsledighedsmekanik til ledelsesbeslutning

Vi har placeret disse yderligere reduktioner i vores udspil til et fjerde scenarie, hvor de fagpolitiske og institutøkonomiske rationaler også har været anvendt. Vi bør nok lige understrege, at særligt to LÆK-specifikke forhold gør placeringen særligt kompliceret, når de to rationaler aktiveres ud fra et perspektiv, hvor instituttet betragtes som et enhedsligt subjekt. For det første har LÆK, i modsætning til vores to søsterinstitutter, en differentieret STÅ-indplacering. Vi har som bekendt uddannelser placeret på både den lave, den mellemhøje og den høje STÅ-takst. For det andet er vi kendetegnet ved at have en meget heterogen uddannelsesportefølje, hvor et lille antal uddannelser har et forholdsvist stort optag, mens en række mellemstore og små uddannelser har et mere beskedent optag, ikke mindst på KA-niveau. Uddannelser med et mindre optag er tillige typisk placeret på den lille STÅ-takst.

Denne situation tydeliggør et centralt dilemma i omfordelingen af reduktionerne på basis af de fagpolitiske og institutøkonomiske rationaler. På den ene side tilsiger den institutøkonomiske logik, at der placeres flest mulige studiepladser på uddannelser med en stor eller mellemstor STÅ-takst. En sådan omfordeling vil nemlig delvis kunne afbøde de negative økonomiske konsekvenser af dimensioneringsindgrebet og potentielt bidrage til at sikre en institutøkonomi, der giver mulighed for at drive de uddannelser, som bliver særligt små efter dimensioneringens fulde indfasning. Den fagpolitiske risiko ved en sådan manøvre er imidlertid en kritisk affolkning af de mindre uddannelser, som kan true fag- og studiemiljøet, ikke mindst på de mindre kandidatuddannelser.

Omvendt vil en kanalisering af studerende til de mindre fag nok kunne bidrage til at sikre en fornuftig studenterpopulation og dermed et tilfredsstillende studie- og fagmiljø på disse uddannelser. Men en sådan omfordeling vil øge tilgangen til uddannelser med lille STÅ-takst på bekostning af uddannelser med mellemstor eller stor takst. Resultatet af en sådan manøvre vil indebære færre indtægter og dermed udfordre institutøkonomien i en situation, der i forvejen er prekær. Der er dermed stor risiko for, at der med en sådan omfordeling reelt ikke vil være midler til at opretholde en bred uddannelsesportefølje.

Aktivering af de institutøkonomiske og fagpolitiske rationaler understreger altså et uddannelsesstrategisk dilemma, som det ikke er let at finde en løsning på. Intentionen bag scenarie 4 har dog været at finde en så fornuftig balancegang som muligt, idet vi på den ene side har tilstræbt at forbedre økonomien ved at kanalisere studerende til uddannelser med stor STÅ-takst, og på den anden side har tilset, at mindre uddannelser får et fornuftigt optag. Samtidig har vi skullet sikre, at vi undgår situationer med ubrugte kvoter og dermed spildte studiepladser. En sådan risiko vil opstå, hvis vi fastsætter for høje kvoter i forhold til det faktiske antal af ansøgere.

I udarbejdelsen af scenariet er der desuden i særdeleshed taget højde for følgende forhold:

- Sprog miljøet er for øjeblikket i gang med at søge om akkreditering af nye kandidatuddannelser i interkulturelle studier. Scenarie fire er som sagt udarbejdet med udgangspunkt i en forventning om, at uddannelserne akkrediteres. En godkendelse vil resultere i, at A-linjerne på eksisterende kandidatuddannelser i spansk, tysk, fransk og Latinamerikastudier lukkes, og dermed i, at der fremover udelukkende vil være optag på de gymnasierettede B-linjer. De forholdsvis små kvoter på de sproglige kandidatuddannelser skal læses i dette lys. De nye uddannelser i interkulturelle studier vil ikke være omfattet af dimensionerings- indgrebet.
- Grundlaget for ministeriets dimensioneringsindgreb er optaget i 2013. Da optaget på især mange af vores KA-uddannelser kan svinge fra år til år, er der en høj grad af arbitraritet forbundet med en sådan beslutning. Vi har derfor taget med i betragtning, hvorvidt optaget på de enkelte uddannelser var særligt højt eller lavt i netop 2013.
- Koordinering af dimensioneringen på hver enkelt af de uddannelser, som har både en BA- og en KA-komponent. Ifølge ministeriets retningslinjer skal det tilstræbes, at antallet af pladser på kandidatuddannelserne er tilpasset i forhold til antallet af retskravsbachelorere, der tænkes at søge ind på uddannelsen.
- Vi har bestræbt os på at tage hensyn til fornuftige holdstørrelser, ikke mindst på de tre store uddannelser i Medievidenskab, Nordisk og Engelsk.
- I aktiveringen af det institutøkonomiske rationale er der primært taget hensyn til uddannelsernes STÅ-takst, men der er også (som det blev ønsket på vores ledelsesseminar) blevet skelet til data vedrørende frafald og gennemførsel.

Bilag 3 viser vores forslag til den endelige placering af pladsreduktionerne ved dimensioneringsindgrebets endelige indfasning (BA i 2018 og KA i 2020). Som illustration viser bilag 3 også de tilsvarende optagstal ifølge hhv. AU-aftalen med ministeriet og det scenarie 3, der indgår i 'Forberedende notat'. Endelig har vi angivet de omfordelinger, der er foretaget i forhold til det nye grundscenarie baseret på vores lokale uddannelsers ledighedsdata.

Bilag 4 er medtaget for at give et indblik i de institutøkonomiske konsekvenser af scenarie 4. Beregningerne viser, at scenarie 4 i forhold til aftalen mellem AU og ministeriet vil give en indtægtsforbedring på mellem 6.3 -7.0 mio - afhængigt af, om vi medregner den årlige reduktion i STÅ-taksten på 2 % eller ej. Som nævnt i 'Forberedende notat' er der alene tale om en kalkule over forventede ændringer i den STÅ-baseret indtægt. Der er derfor tale om et ufuldstændigt billede af de samlede budgetmæssige konsekvenser af pladsreduktionen, ikke mindst fordi

omfordelingerne også vil indvirke på ressourceforbruget. Men opgørelsen viser, at det trods alt er muligt at forbedre økonomien med simple omfordelinger, idet den dog samtidig viser, at forbedringerne ligger langt fra den økonomiske reduktion, vi har i vente.

Der indgår temmelig mange fagpolitiske elementer i den konkrete udformning af dette scenarie, der er forsøgt kalibreret med udgangspunkt i vores kriterietrekant. Den grundlæggende tendens er, at vi har korrigeret den urimeligt hårde dimensionering af fagene på Katrinebjerg, der fortrinsvis skyldes, at de indgår i en uheldig national gruppe, og at 2013-optaget var arbitrært lavt, og det forhold, at de æstetiske fag omvendt var blevet dimensioneret meget lidt i forhold til arbejdsløshedstallene. Efter en drøftelse i institutledelsen og på baggrund af diverse skriftlige indmeldinger samt drøftelsen på fællesmødet i IF og LSU har vi tillige justeret denne korrektion med udgangspunkt i fagpolitiske argumenter og er forhåbentlig landet på en afbalanceret stillingtagen.

Hvis man tager udgangspunkt i den version af trekanten, der findes på s. 7 i "Forberedende notat", hvor det fagpolitiske perspektiv udgør toppen, mens det ledighedsorienterede og det uddannelsesøkonomiske perspektiv udgør hhv. nedre venstre og højre hjørne, kan man sige, at vi har bestræbt os på at lægge scenariet ind lidt under den horisontale midterakse og lidt til venstre for den vertikale midterakse.

Ud over disse markeringer er der grund til afslutningsvis at knytte følgende processuelle kommentarer til de kortsigtede pladsreduktioner i forslaget til et fjerde og endeligt scenarie:

- Ministeriet har meldt ud, at der hvert år vil være mulighed for at foretage ændringer i fordelingen af pladsreduktionerne. Der vil altså være mulighed for at lave justeringer, hvis forudsætningerne ændres, eller hvis det viser sig, at der af andre grunde kan være behov for sådanne justeringer. Vi vil således i de kommende år følge udviklingen i en række af de centrale parametre meget nøje. Det gælder ikke mindst udviklingen i ledigheden for de enkelte uddannelser, ændringer i de studerendes ansøgningsmønstre, og eventuelle forandringer i frafald og gennemførelse. Endelig kan den bebudede ændring i principperne for statens overførsel af STÅ-midler betyde, at de institutøkonomiske overvejelser, der ligger til grund for scenarie 4, skal genovervejes.
- Det vil også være muligt, at foretage omfordelinger på vores kandidatuddannelser allerede i 2016 og 2017. Pladsreduktionen indføres som bekendt først fra 2018, idet der indtil 2018 dog for hver enkelt uddannelse som udgangspunkt er en kvote svarende til optaget i 2013. Da optaget i netop dette år var tilfældigt lavt eller højt for enkelte af vores uddannelser, vil det

være hensigtsmæssigt at lave mindre omfordelinger allerede i 2016 og 2017.

- Ud over forslaget om at lukke BA- og KA-uddannelserne i Italiensk er scenarie 4 ikke baseret på yderligere indskrænkninger i uddannelsesporteføljen. Det vil efter alt at dømmes vise sig nødvendigt med yderligere indskrænkninger og sammenlægninger, ikke mindst i antallet af linjer på vores KA-uddannelser. Men vi har som sagt behov for yderligere indsigt, inden vi træffer beslutninger om sådanne tiltag.
- Der skal knyttes en særlig kommentar til linjen i Digitalt Liv på kandidatuddannelsen i Informationsvidenskab. Af hensyn til institutøkonomien og til studie- og fagmiljøet ved 'Digitalt Liv' er der også i scenarie 4 omfordelt studiepladser til Informationsvidenskab. Vi håber på, at vi inden for et par år vil kunne få godkendt en selvstændig kandidatuddannelse i digitalt liv. Skulle dette blive tilfældet, vil vi kunne tilbageføre en del studiepladser til andre af IÆK's kandidatuddannelser.

Slutnote

Et første udkast til et kortsigtet scenarie 4 for pladsreduktionerne blev den 10. april 2015 præsenteret for og drøftet med Institutforum og LSU. Drøftelserne har givet anledning til enkelte justeringer i pladsreduktionerne, som er indarbejdet i dette beslutningsnotat.

I det endelige scenarie 4 er der foretaget følgende ændringer:

Bachelorniveau:

- Informationsvidenskab: Optaget er reduceret fra 75 til 72 pladser.
- Engelsk: Optaget er reduceret fra 78 til 76 pladser.
- Digital Design: Optaget er reduceret fra 44 til 43 pladser.
- Dramaturgi: Optaget er øget fra 35 til 36 pladser.
- Litteraturhistorie: Optaget er øget fra 38 til 39 pladser.
- Kunsthistorie: Optaget er øget fra 45 til 46 pladser.
- Spansk: Optaget er øget fra 26 til 28 pladser.
- Tysk: Optaget er øget fra 27 til 28 pladser.

Kandidatniveau:

- Oplevelsesøkonomi: Optaget er reduceret fra 31 til 29 pladser.
- Æstetik og kultur: Optaget er øget fra 20 til 22 pladser.

Det bør anføres, at disse omrokeringer medfører et fald i de årlige indtægtsforbedringer på mellem 100.000 og 200.000 kr.

Med venlig hilsen
Niels og Ken